

Nr 93

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln gjorda framställningar om anslag för budgetåret 1961/62 till investeringsbidrag jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

1:o) **Bidrag till vissa byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet.** Kungl. Maj:t har i propositionen nr 1 under åttonde huvudtiteln (punkt 166, s. 315—326 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 januari 1961) föreslagit riksdagen att till Bidrag till vissa byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 84 000 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehåft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lundström m. fl.* (I: 318) och den andra inom andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.* (II: 373), i vilka hemställts, att riksdagen måtte 1) till Bidrag till vissa byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 95 000 000 kronor, 2) i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala önskvärdheten av sådana åtgärder, att en väsentligt större andel av investeringsutrymmet för skolbyggande än hittills tages i bruk för uppförande av skolpaviljonger;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Ragnar Bergh* och *Sveningsson* (I: 403) och den andra inom andra kammaren av herrar *Edlund* och *Magnusson* i Borås (II: 467), i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen vid behandlingen av förevarande punkt måtte a) besluta att bidragsunderlagets grundbelopp i de permanenta skollokaler per kvadratmeter nettogolvyta, nu utgörande 900 kronor, skall vara 750 kronor för byggnadsföretag, beträffande vilket beslut i bidragsfrågan fattas av statlig myndighet efter utgången av juni månad 1961, b) till Bidrag till byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 79 000 000 kronor;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ragnar Bergh m. fl.* (I: 404) och den andra inom andra kammaren av herrar *Edlund* och *Hedin* (II: 468), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att statsbidrag till provisoriska skollokaler skall utgå med ett grund-

belopp av 325 kronor per kvadratmeter nettogolvyta av lokaler för undervisning, förvaring av skolmateriel, administration och skolmåltidsverksamhet samt uppehållsrum för elever, att grundbeloppet skall omräknas med hänsyn till de särskilda olikheterna i fråga om byggnadskostnader som finnes mellan skilda orter samt att därvid till ledning skall tjäna bostadsstyrelsens ortsindex, omräknat med uteslutande av tomtkostnad;

dels ock en inom andra kammaren av herr *Svanberg m. fl.* (II: 387) väckt motion, i vilken hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt prövning och förslag beträffande reglerna för statsbidrag till provisoriska skollokaler, så att dessa statsbidragsregler tar hänsyn till den stegring av byggnadskostnaderna som skett sedan 1956 samt till den olikhet i fråga om byggnadskostnader som finns mellan olika delar av landet.

Beträffande motiveringen för de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet hänvisa till motionerna II: 373, I: 403, I: 404 och II: 387.

Under omförmälda punkt 166 i åttonde huvudtiteln har behandlats anslagsfrågorna rörande byggnadsarbeten såväl inom det allmänna skolväsendet som inom yrkesskolväsendet. Kungl. Maj:ts förslag innebär beträffande det allmänna skolväsendet en anslagshöjning med 8,3 miljoner kronor.

Skolöverstyrelsen har föreslagit beträffande det allmänna skolväsendet att investeringsramen höjes från 130 till 380 miljoner kronor för permanenta anläggningar och att den bibehålles vid oförändrat 30 miljoner kronor för provisoriska anläggningar. På grund härav har överstyrelsen förordat att anslaget skall höjas med 44,8 miljoner kronor till 120,5 miljoner kronor. Av anslaget beräknas 105,5 miljoner kronor vara erforderliga för permanenta skollokaler — 2 miljoner kronor till ytterligare statsbidrag inräknade — och 15 miljoner kronor för provisoriska skollokaler. Överstyrelsen finner för försöksskolan nödvändiga byggnader jämte andra oundgängligen erforderliga byggnadsföretag, såsom nybyggnader i inflyttningsområden och vissa ersättningsbyggnader, representera ett akut byggnadsbehov, som i första hand måste tillgodoses. Detta är emellertid enligt överstyrelsens mening icke möjligt med anslagsramar av den storlek, som under senare år stått till buds. Om därtill de byggnader skall kunna anskaffas, som en utvidgning av försöksverksamheten och ett genomförande av enhetsskolan enligt det förordade tidsschemat förutsätter, vore en avsevärd höjning av anslaget till skolbyggnader under de närmaste åren ofrånkomlig.

Departementschefen anser, att statsbidrag för det allmänna skolväsendet bör få beviljas motsvarande en investeringsram av 175 miljoner kronor för permanenta och 50 miljoner kronor för provisoriska anläggningar. För byggnadsföretag inom yrkesskolväsendet räknar departementschefen med en investeringsram av 50 miljoner kronor för permanenta och 20 miljoner kronor för provisoriska skolbyggnader. Liksom hittills torde det få ankom-

ma på Kungl. Maj:t att inom den totala investeringsramen göra av omständigheterna påkallade jämkningar i fördelningen såväl mellan investeringsområdena för det allmänna skolväsendet och yrkesskolväsendet som mellan permanenta och provisoriska anläggningar.

Statsutskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttranden över motionen II: 387 från skolöverstyrelsen och statskontoret.

Skolöverstyrelsen har i huvudsak anfört följande.

Överstyrelsen instämmer i motionärernas uppfattning att en omprövning av enhetsbeloppet för provisoriska skollokaler är befogad. En omprövning bör ske snarast med hänsynstagande så långt det är möjligt till inträffade förändringar, även om det ej går att för närvarande lösa alla de spörsmål, som utvecklingen på skolbyggnadsområdet medfört.

Av Aktuellt från skolöverstyrelsen 1959, nr 29, framgår att det numera ej alltid är fråga om uppförande av enkla provisoriska klassrumsbyggnader. Gjorda erfarenheter hade gett vid handen, att det rör sig om två huvudtyper av paviljonger, som för enkelhetens skull kallas typ 1 och typ 2. Typ 1 anslutes i regel till befintlig värmecentral och göres demonterbar, så att den kan flyttas. Typ 2 är icke flyttbar. Den blir fullt funktionsduglig som självständig enhet och förses med härför erforderliga anordningar, men utförandet är även för typ 2 förenklat i förhållande till permanenta skolbyggnadsföretag. Kostnaden blir omkring 20 procent lägre.

Maximikostnaden för typ 1 ansågs i början av år 1959 ej böra överstiga 600 kronor och för typ 2 omkring 750 kronor per m² nettogolvyta. Sedan dess har byggnadskostnadsindex stigit med omkring 10 procent.

Ju mer byggnadskostnadsindex stiger, desto ofördelaktigare blir det för närvarande för kommunerna ur statsbidragssynpunkt att uppföra paviljonger enligt typ 2. Kommunerna kan då stimuleras att bygga enklare företag så permanenta, att dessa ej längre kan betecknas som provisoriska. Särskilt på orter med såväl högt bostadsindex som förhållandevis lågt antal skattekröner kan statsbidraget bli avsevärt högre, om bidrag utgår som för permanent byggnad.

Överstyrelsen är tveksam om lämpligheten av att tillämpa samma ortsindex för provisoriska byggnader som för permanenta. En undersökning av de beräknade kostnaderna för paviljonger till vilka statsbidrag beviljats under år 1960 visar ej så stora differenser som ortsindex kunde motivera. Kostnaden per m² hade för samtliga paviljonger beräknats till i medeltal omkring 747 kronor.

Det synes med hänsyn till svårigheten att för närvarande utforma ett enkelt, effektivt och rättvist system lämpligt att nu åter fastställa ett enhetsbelopp för provisoriska byggnader efter i huvudsak samma principer som år 1957. Då utgick man från att medeltalet för de beräknade kostnaderna per m² nettogolvyta åren 1955—1956 i statsbidragsärendena beräknades till 495 kronor för provisoriska byggnader. Statsbidraget fastställdes i kung. 1957: 318 till 325 kronor per m² bidragsberättigad nettogolvyta, vilket motsvarar 65,7 procent av den sålunda beräknade kostnaden.

Ett statsbidrag med 65,7 procent av medeltalet av de beräknade kostnaderna för under år 1960 beviljade provisoriska byggnader skulle motsvara omkring 491 kronor i statsbidrag per m² bidragsberättigad nettogolvyta.

Med denna beräkningsgrund skulle statsbidraget för paviljongbyggnader av typ 1 i vissa fall komma att helt täcka de beräknade kostnaderna.

Flyttbara paviljonger av typ 1 kan för närvarande beräknas kosta omkring 660 kronor per m² och paviljonger av typ 2 omkring 850 kronor per m². Ett enhetsbidrag av 425 kronor per m² skulle motsvara en bidragsprocent av respektive 64,4 och 50. Ett bidrag av 400 kronor per m² skulle motsvara respektive 60,6 och 47,1 procent av de nyssnämnda beräknade kostnaderna för paviljong av typ 1 respektive 2.

En höjning av enhetsbeloppet 325 kronor per m² bidragsberättigad netto-golvyta för provisoriska byggnader med 20 procent, vilket i stort sett motsvarar ökningen av byggnadskostnaderna i allmänhet från och med den 1 januari 1956 enligt byggnadsstyrelsens index, skulle innebära ett till 390 kronor höjt enhetsbelopp.

Överstyrelsen anser för sin del skäl föreligga för en höjning av ifrågasvarande enhetsbelopp, varvid hänsyn bör tagas bland annat till den allmänna prisstegringen på byggnadsmarknaden. Med hänsyn till hittills vunna erfarenheter finner överstyrelsen det däremot tveksamt, om tillräckliga skäl föreligger för Ortsgradering av statsbidraget till provisoriska skollokaler.

Med hänsyn till det anförda vill överstyrelsen tillstyrka att reglerna för statsbidrag till provisoriska skollokaler göres till föremål för utredning i enlighet med motionärernas förslag.

Statskontoret har i sitt yttrande anfört bland annat följande.

Efter år 1957 har byggandet av provisoriska skollokaler kommit att omfatta i huvudsak två huvudtyper av skolpaviljonger, nämligen dels paviljong som saknar källare och icke förses med mera kostnadskrävande installationer, är flyttbar och utgör komplement till redan befintliga skollokaler, dels paviljong som visserligen uppföres i förenklat byggnads sätt med begränsade källarutrymmen men som är avsedd att användas som självständig skolenhet. I förstnämnda fall ha byggnadskostnaderna givetvis kunnat hållas särskilt låga.

De lokala kostnadsvariationerna vid uppförande av provisoriska skollokaler torde icke kunna jämföras med dem, som gälla för byggnadsarbeten, på vilka bostadsstyrelsens Ortsindex är tillämpligt. Detta måste naturligtvis särskilt gälla de källarlösa byggnaderna med i mycket hög grad standardiserat utförande. Ej heller synes byggnadsstyrelsens för permanenta byggnader avsedda byggnadskostnadsindex kunna vara utslagsgivande vid en bedömning av frågan om kostnadsökning beträffande provisoriska skollokaler. En indexreglering av byggnadskostnaderna torde därför förutsätta, att en särskild index finge utarbetas för skolpaviljonger, något som icke torde böra övervägas och som för övrigt kunde ställa sig svårt med hänsyn till de olika typer av paviljonger som förekomma. Statsbidraget till provisoriska skollokaler synes alltså icke böra anknytas till någon form av byggnadskostnadsindex eller Ortsindex. Kompensation för ökade kostnader torde böra ges genom justering av utgående bidrag per kvadratmeter netto-golvyta.

På grund av det ovan anförda får statskontoret avstyrka bifall till förvarande motion.

I detta sammanhang har utskottet jämväl till behandling upptagit vad föredragande departementschefen i propositionen nr 75 under här föreva-

rande rubrik anført och förordat (bilaga 5, punkt 1, s. 19 och 20 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 10 mars 1961).

Av det vid propositionen nr 75 fogade statsrådsprotokollet inhämtas bland annat följande.

Arbetsmarknadsstyrelsen har i sitt förslag till investeringsreserv erinrat om att skolöverstyrelsen beräknat, att permanenta skolbyggnader av hög angelägenhetsgrad för en kostnad av inalles cirka 275 000 000 kronor, till vilka statsbidrag skulle beviljas från anslag å riksstat för budgetåret 1961/62 eller näst följande budgetår, föreligger detaljprojekterade hösten år 1961.

Med beaktande av angivna förhållanden har arbetsmarknadsstyrelsen föreslagit att byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet avseende permanenta skollokaler för en sammanlagd kostnad av (275 000 000 — 175 000 000) 100 000 000 kronor intages i investeringsreserven.

Skolöverstyrelsen hade i sin petitaskrivelse för budgetåret 1961/62 föreslagit, att statsbidrag till permanenta skollokaler borde beräknas till i medeltal 38 procent av byggnadskostnaderna. Erforderligt statsbidrag till en byggnadsverksamhet motsvarande en sammanlagd kostnad av 100 000 000 kronor skulle med tillämpning av överstyrelsens beräkningar uppgå till cirka 38 000 000 kronor. Statsbidrag till nu förevarande slag av arbeten i investeringsreserven torde, enligt arbetsmarknadsstyrelsens åsikt, få beviljas efter överskridande av det å riksstaten uppförda förslagsanslaget till Bidrag till vissa byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet.

Departementschefen har framhållit följande.

Med hänsyn till de principer, som följts i fråga om anslag till bidrag till skolbyggnader vid fastställande av allmän beredskapsstat för budgetåren 1946/47, 1950/51, 1956/57 och 1960/61 anser jag i likhet med arbetsmarknadsstyrelsen, att något anslag för ifrågavarande ändamål icke bör uppföras å allmän beredskapsstat för nästa budgetår. Vid ett utnyttjande av investeringsreserven under nästa budgetår beträffande skolbyggnader torde från förslagsanslaget till Bidrag till vissa byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet böra avföras statsbidrag, som utgår enligt kungörelsen 1957: 318 om statsbidrag till byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet. Med hänsyn till den icke obetydliga ökning av belastningen å anslaget, som härvid kan uppkomma, torde vad jag sålunda förordat böra bringas till riksdagens kännedom.

Utskottet. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har departementschefen för budgetåret 1961/62 räknat med en investeringsram för det allmänna skolväsendet av 175 miljoner kronor för permanenta och 50 miljoner kronor för provisoriska anläggningar och för yrkesskolväsendet 50 miljoner kronor för permanenta och 20 miljoner kronor för provisoriska anläggningar, med rätt för Kungl. Maj:t att göra jämkningar i fördelningen mellan nu ifrågavarande investeringsområden och mellan permanenta och

provisoriska anläggningar. De förordade investeringsramarna föranleder för nästa budgetår en ökning av anslaget till det allmänna skolväsendet med 8,3 miljoner kronor och för yrkesskolväsendet med 7,7 miljoner kronor. Departementschefen har i samband härmed uttalat, att det vore av största vikt, att ansträngningarna intensifierades i syfte att lösa skolornas lokalfrågor på sådant sätt, att tidsschemat för enhetsskolans successiva genomförande — enligt vilket det allmänna genomförandet skulle ta sin början läsåret 1962/63 — icke behövde rubbas. Även yrkesskolväsendets fortsatta utbyggnad vore avhängig av möjligheterna att anskaffa lokaler i ökad utsträckning.

I motionerna I: 318 och II: 373 har yrkats en höjning av anslaget för det allmänna skolväsendet med ytterligare 11 miljoner kronor utöver den av Kungl. Maj:t förordade ökningen. Motionärerna räknar därvid med en investeringsram av totalt 300 miljoner kronor för det allmänna skolväsendet. Den önskvärda avvägningen mellan permanenta och provisoriska skolbyggnader borde enligt motionärernas mening vara att minst en tredjedel av den totala investeringsramen reserverades för provisoriska lokaler.

Utskottet finner det synnerligen angeläget, att under de närmaste åren skolbyggnadsproduktionen får en sådan omfattning, att tidsschemat för enhetsskolans genomförande icke förskjutes på grund av lokalbrist.

Enligt utskottets mening bör därför redan under budgetåret 1961/62 skolbyggen komma till stånd i hela den utsträckning, som de samhällsekonomiska och arbetsmarknadsmässiga faktorerna medger. Utskottet är dock icke berett att biträda vad i motionerna I: 318 och II: 373 föreslagits rörande medelsanvisningen utan tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet förordar, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t giver till känna vad utskottet sålunda anfört.

I propositionen nr 75 angående allmän beredskapsstat har förordats en investeringsreserv av 100 000 000 kronor för permanenta skollokaler inom det allmänna skolväsendet. Vid utnyttjande av investeringsreserven skulle enligt vad chefen för ecklesiastikdepartementet uttalat statsbidrag till arbetena få beviljas efter överskridande av här förevarande förslagsanslag. Mot vad departementschefen sålunda anfört har utskottet intet att erinra.

Vidkommande motionerna I: 318 och II: 373 i vad de avser åtgärder för att en väsentligt större andel av investeringsvolymen för skolbyggande än hitintills tages i anspråk för uppförande av skolpaviljonger får utskottet anföra följande. Utskottet delar motionärernas uppfattning om önskvärheten av att provisoriska skollokaler uppföres i den utsträckning detta med hänsyn till i varje särskilt fall föreliggande omständigheter bedömes vara den från ekonomisk och praktisk synpunkt lämpligaste lösningen. Då departementschefen förutsätter, att jämkning skall kunna ske mellan investeringsramarna för provisoriska och permanenta skolanläggningar och vid det

förhållandet att departementschefen i förevarande avseende för nästa budgetår räknat med ett större utrymme för provisoriska anläggningar än vederbörande myndigheter, finner utskottet icke skäl tillstyrka bifall till ifrågakvarande motioner i denna del.

Beträffande de statsbidragsbestämmelser som gäller vid uppförande av provisoriska skollokaler har i motionerna I: 404 och II: 468 samt II: 387 vissa förslag framlagts, som går ut på att även i fråga om detta statsbidrag hänsyn skall tagas till den förefintliga olikheten i byggnadskostnader i olika delar av landet. I motionen II: 387 har härutöver påyrkats hänsynstagande jämväl till stegringen i byggnadskostnader sedan år 1956. Utskottet finner, under hänvisning till vad i skolöverstyrelsens och statskontorets i det föregående refererade yttranden härom anförts, skäl föreligga för att dessa bestämmelser genom Kungl. Maj:ts försorg göres till föremål för översyn, var- efter av denna översyn föranledda förslag så snart som möjligt torde böra föreläggas riksdagen. Utskottet förordar, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t giver till känna vad utskottet anført i anledning av motionerna I: 404 och II: 468 samt II: 387.

I motionerna I: 403 och II: 467 har i syfte att nedbringa statens kostnader för skolbyggnader yrkats, att bidragsunderlagets grundbelopp per kvadratmeter nettogolv- yta skulle bestämmas till 750 kronor i stället för som nu 900 kronor, varvid förevarande anslag syntes kunna minskas med 5 miljoner kronor. Ett bifall till motionsyrkandena skulle — såvitt utskottet kan finna — allenast medföra ytterligare ökning av kommunernas andel av skolbyggnadskostnaderna. Utskottet har icke funnit sig böra biträda ifrågakvarande förslag och avstyrker alltså bifall till motionerna I: 403 och II: 467, såvitt nu är i fråga.

Vad departementschefen i övrigt anført och förordat har icke givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att motionerna I: 403 och II: 467, i vad de avser bidragsunderlagets grundbelopp, icke må av riksdagen bifallas;

II. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 318 och II: 373 ävensom motionerna I: 403 och II: 467, samtliga motioner i vad de avser medelstillelningen, till *Bidrag till vissa byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 84 000 000 kronor;

III. att motionerna I: 318 och II: 373, i vad de avser skrivelse till Kungl. Maj:t, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

IV. att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört rörande skolbyggnadsproduktionen;

V. att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 404 och II: 468 samt II: 387, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört rörande statsbidragsgivningen till provisoriska skollokaler.

2:o) **Bidrag till elevhemsbyggnader inom det allmänna skolväsendet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 167, s. 326 och 327), vilket innebär en anslagsminskning med 1 000 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att Kungl. Maj:t må för budgetåret 1961/62 bevilja statsbidrag till elevhemsbyggnader inom det allmänna skolväsendet med ett sammanlagt belopp av högst 4 000 000 kronor;

b) till *Bidrag till elevhemsbyggnader inom det allmänna skolväsendet* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

3:o) **Bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten för folkskoleväsendet,** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 168, s. 327 och 328), vilket innebär dels ändrad anslagsrubrik, dels ock anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten för folkskoleväsendet* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor.

4:o) **Byggnadsbidrag till vissa äldre undervisningslokaler för folkskoleväsendet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 169, s. 328), vilket innebär dels ändrad anslagsrubrik, dels ock en anslagsminskning med 50 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Byggnadsbidrag till vissa äldre undervisningslokaler för folkskoleväsendet* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 125 000 kronor.

5:o) **Bidrag till bostäder för lärare inom det obligatoriska skolväsendet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 170, s. 328 och 329), vilket innebär dels ändrad anslagsrubrik, dels ock en anslagsminskning med 800 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till bostäder för lärare inom det obligatoriska skolväsendet* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 2 200 000 kronor.

6:o) **Övergångsbidrag till tjänstebostäder för folkskolans lärare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 171, s. 329 och 330), vilket innebär dels ändrad anslagsrubrik, dels ock en anslagsminskning med 20 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Övergångsbidrag till tjänstebostäder för folkskolans lärare* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 120 000 kronor.

7:o) **Bidrag till byggnadsarbeten m. m. vid yrkesskolor.** Kungl. Maj:t har (punkt 172, s. 330 och 331) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva, att statsbidrag för byggnadsarbeten må utgå till stiftelsen Sunnerdahls praktiska ungdomsskolor och föreningen praktiska hushållsskolan i Lund, dels ock till förevarande ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 47 700 000 kronor, innebärande en ansökningsökning med 7 700 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrarna *Ragnar Bergh* och *Sveningsson* (I: 403) och den andra inom andra kammaren av herrarna *Edlund* och *Magnusson* i Borås (II: 467), i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen vid behandlingen av förevarande punkt måtte besluta, att bidragsunderlagets grundbelopp i de permanenta skollokalerna per kvadratmeter nettogolvyta, nu utgörande 900 kronor, skall vara 750 kronor för byggnadsföretag, beträffande vilket beslut i bidragsfrågan fattas av statlig myndighet efter utgången av juni månad 1961, samt till Bidrag till byggnadsarbeten m. m. vid yrkesskolor för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 45 700 000 kronor.

Beträffande motiveringen för de gjorda yrkandena får utskottet hänvisa till motionen I: 403.

Departementschefen har såsom under punkten 1 angivits för byggnadsföretag inom yrkesskolväsendet räknat med att statsbidrag sammanlagt skall få beviljas motsvarande en ram av 50 miljoner kronor för permanenta och 20 miljoner kronor för provisoriska skolbyggnader, med rätt för Kungl. Maj:t att göra av omständigheterna påkallade jämkningar i fördelningen mellan nu ifrågakvarande investeringsområde och till byggnadsföretag inom det allmänna skolväsendet ävensom mellan permanenta och provisoriska anläggningar. I enlighet med överstyrelsens för yrkesutbildning förslag har departementschefen vidare under ifrågakvarande anslag beräknat ett belopp av 15 000 000 kronor till första uppsättningen stadigvarande undervisningsmateriel.

Utskottet. Under återopande av vad utskottet ovan under punkten 1 anfört angående bidrag till vissa byggnadsarbeten inom det allmänna skol-

väsentet biträder utskottet Kungl. Maj:ts förslag under här förevarande punkt och avstyrker bifall till de i motionerna I: 403 och II: 467, såvitt nu är i fråga, framställda yrkandena.

Utskottet, som icke har något att erinra mot vad departementschefen i detta sammanhang förordat, får — under hänvisning jämväl till vad utskottet anfört och föreslagit i sitt utlåtande nr 84 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående allmän beredskapsstat för budgetåret 1961/62, i vad propositionen avser ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde (punkten 2, s. 8) — hemställa,

I. att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva, att statsbidrag för byggnadsarbeten må utgå till stiftelsen Sunnerdahls praktiska ungdomsskolor och föreningen praktiska hushållsskolan i Lund;

II. att motionerna I: 403 och II: 467 i vad de avser bidragsunderlagets storlek, icke må av riksdagen bifallas;

III. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 403 och II: 467, i vad de avser medelstilledningen, till *Bidrag till byggnadsarbeten m. m. vid yrkesskolor* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 47 700 000 kronor.

8:o) **Bidrag till byggnadsarbeten vid folkhögskolor.** Kungl. Maj:t har (punkt 173, s. 331 och 332) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 2 500 000 kronor, vilket innebär dels ändrad anslagsrubrik, dels ock oförändrad medelstilledning jämfört med innevarande budgetår.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sundin* (I: 422) och den andra inom andra kammaren av herr *Svensson* i Stenkyrka *m. fl.* (II: 489), i vilka hemställts, att riksdagen till *Bidrag till byggnadsarbeten vid folkhögskolor* för budgetåret 1961/62 måtte anvisa ett reservationsanslag av 4 000 000 kronor.

Beträffande motiveringen för detta yrkande torde få hänvisas till motionen II: 489.

Det i motionerna I: 422 och II: 489 framställda yrkandet överensstämmer med skolöverstyrelsens förslag, som departementschefen förklarat sig icke kunna tillstyrka.

Utskottet. Då av statsverkspropositionen framgår, att vid ingången av budgetåret 1960/61 en medelsbehållning på anslaget förelåg av cirka 4 500 000 kronor, biträder utskottet Kungl. Maj:ts förslag under förevärande punkt och har icke funnit sig böra tillstyrka bifall till det i motionerna I: 422 och II: 489 gjorda yrkandet.

Under hänvisning jämväl till vad utskottet anfört och föreslagit i sitt utlåtande nr 84 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående allmän beredskapsstat för budgetåret 1961/62, i vad propositionen avser ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde (punkten 3), hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 422 och II: 489, till *Bidrag till byggnadsarbeten vid folkhögskolor* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 2 500 000 kronor.

Stockholm den 5 maj 1961

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Boman, Einar Persson, Birger Andersson, fröken Andersson, herrar Axel Johannes Andersson, Thun, Bergman, Holmqvist, Bengtson, Ragnar Bergh, Rikard Svensson, Mårtensson, Thorsten Larsson och Källqvist; samt

från andra kammaren: herrar Staxäng, Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Malmborg, Karlsson i Olofström, Svensson i Stenkyrka, Blidfors, Almgren, fru Lewén-Eliasson, fröken Elmén, fröken Olsson, herrar Larsson i Hedenäset, Johansson i Norrköping, fröken Karlsson och herr Nelander.

Reservationer

1) vid *punkten 1* (Bidrag till vissa byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet)

a) av fröken *Andersson*, herrar *Ragnar Bergh*, *Staxäng* och fröken *Karlsson*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 403 och II: 467, såvitt nu är i fråga, och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 7, som börjar med »I motionerna» och slutar med »i fråga», bort ha följande lydelse:

»Enligt nuvarande bestämmelser om byggnadsbidrag till det allmänna skolväsendet och till yrkesskolväsendet bestämmes bidragsunderlaget enligt ett s. k. enhetspris per nettogolvyta. Av många kommuner har enhetspriset kommit att betraktas som en normalkostnad vid byggande av skolor. Då det visat sig att vissa kommuner kunnat bygga skolor till en väsentligt lägre kostnad än det angivna enhetspriset, förefaller en sänkning av enhetspriset vara möjlig. Utskottet biträder därför det i motionerna I: 403 och II: 467 framförda förslaget att bidragsunderlagets grundbelopp per kvadratmeter nettogolvyta för de permanenta lokalerna sänkes från 900 till 750 kronor. En sådan sänkning torde innebära en betydande återhållande faktor på byggnadskostnaderna. I syfte att minska kostnaderna anser utskottet även att man i större utsträckning än vad nu sker bör bygga provisoriska skollokaler i stället för permanenta.»

dels ock utskottets hemställan under I. bort ha följande lydelse:

»I. att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 403 och II: 467, såvitt nu är i fråga, besluta att bidragsunderlagets grundbelopp i de permanenta skollokalerna per kvadratmeter nettogolvyta, nu utgörande 900 kronor, skall vara 750 kronor för byggnadsföretag, beträffande vilket beslut i bidragsfrågan fattas av statlig myndighet efter utgången av juni månad 1961;»

b) av herrar *Boman, Axel Johannes Andersson, Källqvist, Malmborg*, fröken *Elmén* och herr *Nelander*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 318 och II: 373 och att därför

dels den del av utskottets yttrande på s. 6, som börjar med »Enligt utskottets» och slutar med »sålunda anfört», samt det stycke, som på samma sida börjar med »Vidkommande motionerna» och på s. 7 slutar med »denna del», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Utskottet får starkt understryka motionärernas uttalande att det måste tillmätas den allra största betydelse att den nya skolan får starta under så gynnsamma betingelser som möjligt. En grundläggande förutsättning härvidlag är tillgång på ändamålsenliga skollokaler. Mot bakgrund härav och med hänsyn till den redan existerande bristen på skollokaler anser utskottet att den förstärkning av skolbyggnadsanslaget som föreslagits i motionerna I: 318 och II: 373 är sakligt starkt motiverad. Utskottet delar motionärernas uppfattning att statsmakterna bör ta sikte på att bereda utrymme för en skolbyggnadsverksamhet inom en investeringsram av 300 miljoner kronor för det kommande budgetåret. Förevarande anslag bör i enlighet härmed uppräknas med 11 miljoner kronor till 95 miljoner kronor. Skulle konjunkturen undergå en markerad skärpning i inflationistisk riktning, förutsätter utskottet att hänsyn tas härtill även vid skolbyggnadsplanernas realiserande. I detta sammanhang intar dock det s. k. paviljongbyggandet

en särställning eftersom det inte reser lika starka anspråk på krediter och arbetskraft som annat byggande.»

dels ock utskottets hemställan under II. bort ha följande lydelse:

»II. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 318 och II: 373 ävensom med avslag å motionerna I: 403 och II: 467, samtliga motioner i vad de avser medelstilledningen, till *Bidrag till vissa byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 95 000 000 kronor;»

c) av fröken *Andersson*, herrar *Ragnar Bergh*, *Staxäng* och fröken *Karlsson*, vilka under förutsättning av bifall till den med a) betecknade reservationen ansett att utskottets hemställan under II. bort ha följande lydelse:

»II. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 403 och II: 467 ävensom med avslag å motionerna I: 318 och II: 373, samtliga motioner i vad de avser medelstilledningen, till *Bidrag till vissa byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 79 000 000 kronor;»

2) vid *punkten 7* (*Bidrag till byggnadsarbeten m. m. vid yrkesskolor*) av fröken *Andersson*, herrar *Ragnar Bergh*, *Staxäng* och fröken *Karlsson*, vilka under hänvisning till vad som anförts i den med 1 a) betecknade reservationen ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 403 och II: 467, såvitt nu är i fråga, och att utskottets hemställan under II. och III. bort ha följande lydelse:

»II. att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 403 och II: 467, såvitt nu är i fråga, besluta att bidragsunderlagets grundbelopp i de permanenta skollokalerna per kvadratmeter nettogolvyta, nu utgörande 900 kronor, skall vara 750 kronor för byggnadsföretag, beträffande vilket beslut i bidragsfrågan fattas av statlig myndighet efter utgången av juni månad 1961;

III. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 403 och II: 467, i vad de avser medelsanvisningen, till *Bidrag till byggnadsarbeten m. m. vid yrkesskolor* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 45 700 000 kronor.»

3) vid *punkten 8* (Bidrag till byggnadsarbeten vid folkhögskolor) av herrar *Bengtson, Thorsten Larsson, Svensson* i Stenkyrka och *Larsson* i Hedenäset, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 422 och II: 489 och att till följd härav utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 422 och II: 489, till *Bidrag till byggnadsarbeten vid folkhögskolor* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 000 kronor.»